Norma krajowa PEFC **PEFC PL 1003:2012v.2**

Grudzień 2012

Zrównoważona gospodarka leśna – Wymagania

PEFC/ 32-01-01

PEFC Polska

Ul. Braci Leśnej 3
05-090 Sękocin Stary
Tel.: 22 7150 661 (346)
Fax: 22 7200 397
e-mail: pefc@ibles.waw.pl
www.pefc.pl

Informacja o prawach autorskich

© PEFC Polska 2012

Niniejszy dokument PEFC Polska jest objęty ochroną prawem autorskim PEFC Polska. Niniejszy dokument jest powszechnie dostępny na witrynie internetowej Rady PEFC Polska lub na żądanie.

Bez pozwolenia PEFC nie wolno zmieniać, modyfikować, powielać ani kopiować w jakiejkolwiek formie lub za pomocą jakichkolwiek środków w celach komercyjnych żadnej części tego dokumentu objętego ochroną prawem autorskim.

Nazwa dokumentu:	**Zrównoważona gospodarka leśna – wymagania**	
Nr dokumentu:	PEFC PL 1003:2012v.2	
Zatwierdzony przez:	grupę roboczą	**Data:** 14.11.2012.
Zatwierdzony przez:	PEFC Polska	**Data:** 19.12.2012 i 25.05.2016
Data publikacji:	2.06.2016	
Data wejscia w życie:	3.06.2016	
Okres przejściowy:	rok od oficjalnego ogłoszenia decyzji o ponownym zatwierdzeniu przez PEFC (dla certyfikatów wydanych przed dniem wejścia w życie decyzji)	

Norma zwiera tekst zatwierdzony 19 grudnia 2012r. ze zmianami wprowadzonymi 25 maja 2016r.

Spis treści

1. Wstęp ... 4
2. Podstawowe dokumenty normatywne ... 4
3. Zakres, terminy i definicje ... 6
4. Kryteria zrównoważonej gospodarki leśnej ... 7
   4.1. Kryterium 1: Zachowanie i właściwe wzmacnianie zasobów leśnych i ich udział w globalnym obiegu węgla ... 7
   4.2. Kryterium 2: Utrzymanie zdrowia i żywotności ekosystemu leśnego ... 9
   4.3. Kryterium 3: Zachowanie i wzmacnianie produkcyjnych funkcji lasów (produkty drzewne i niedrzewne) ... 12
   4.4. Kryterium 4: Zachowanie, ochrona i właściwe wzmacnianie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych ... 14
   4.5. Kryterium 5: Zachowanie i właściwe wzmacnianie funkcji ochronnych w gospodarce leśnej (zwłaszcza gleby i wody). ... 18
   4.6. Kryterium 6: Zachowanie innych funkcji i warunków społeczno-ekonomicznych ... 19
   4.7. Kryterium 7: Zgodność z wymogami prawnymi ... 22
Załącznik 1: Wytyczne do interpretacji kryteriów w przypadku plantacyjnej uprawy drzew ... 23

Zrównoważona gospodarka leśna – Wymagania

1. Wstęp

Niniejsze wymagania zostały opracowane przez Radę PEFC Polska w otwartym, przejrzystym, opartym na konsultacjach i konsensusie procesie, obejmującym szerokie grono zainteresowanych uczestników procesu.

Niniejsze wymagania tworzą podstawę do oceny stanu gospodarki leśnej wszystkich form własności lasów w procesie certyfikacji, przez niezależny organ certyfikujący w ramach systemu PEFC oraz zawierają zdefiniowane kryteria certyfikacji zarówno dla pojedynczych obszarów leśnych, jak i poziomu regionalnego. W szczególności służą określeniu przedmiotu i zakresu audytu oraz ustaleniu zgodności stanu i prowadzenia gospodarki leśnej z wymogami systemu certyfikacji.

2. Podstawowe dokumenty normatywne

Poniższe kryteria są zgodne z następującymi aktami obowiązującymi w Polsce:

1) Ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz.U. 1991 nr 101 poz. 444).
2) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880).
3) Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. 1995 nr 147 poz. 713).
4) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 1995 nr 16 poz. 78).
5) Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. 2001 nr 97 poz. 1051).
6) Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. 1991 nr 77 poz. 335).
7) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717).
8) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627).
9) Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym (Dz.U. 2001 nr 73 poz. 761).
10) Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2003 nr 46 poz. 392).
11) Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141).

12) Konwencja nr 29 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca pracy przymusowej lub obowiązkowej, przyjęta w Genewie dnia 28 czerwca 1930 r. (Dz.U. 1959 nr 20 poz. 122).

13) Konwencja nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca wolności związkowej i ochrony praw związkowych, przyjęta w San Francisco dnia 9 lipca 1948 r. (Dz.U. 1958 nr 29 poz.125).

14) Konwencja nr 98 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych, przyjęta w Genewie dnia 1 lipca 1949 r. (Dz.U. 1958 nr 29 poz. 126).

15) Konwencja nr 100 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca jednakowego wynagrodzenia dla pracujących mężczyzn i kobiet za pracę jednakowej wartości, przyjęta w Genewie dnia 29 czerwca 1951 r. (Dz.U. 1955 nr 38 poz. 238).

16) Konwencja nr 105 Międzynarodowej Organizacji Pracy o zniesieniu pracy przymusowej, przyjęta w Genewie dnia 25 czerwca 1957 r. (Dz.U. 1959 poz. 39 poz. 240).

17) Konwencja nr 111 Międzynarodowej Organizacji Pracy Konwencja dotycząca dyskryminacji w zakresie zatrudnienia i wykonywania zawodu, przyjęta w Genewie dnia 25 czerwca 1958 r. (Dz.U. 1961 nr 42 poz. 218).

18) Konwencja nr 138 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca najniższego wieku dopuszczenia do zatrudnienia, przyjęta w Genewie dnia 26 czerwca 1973 r. (Dz.U. 1978 nr 12 poz. 53).

19) Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzona w Bonn dnia 23 czerwca 1979 r. (Dz.U. 2003 nr 2 poz. 17).

20) Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. (Dz.U. 1978 nr 7 poz. 24).

21) Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, sporządzona w Waszyngtonie dnia 3 marca 1973 r. (CITES) (Dz.U. 1991 nr 27 poz. 112).

22) Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzona w Bernie dnia 19 września 1979 r. (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263).

23) Konwencja o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz.U. 2002 nr 184 poz. 1532).

24) Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz.U. 2006 nr 14 poz. 98).

25) Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzony w Kioto dnia 11 grudnia 1997 r. (Dz.U. 2005 nr 203 poz. 1684).

26) Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzona w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. (Dz. U. z 2003 r. nr 78, poz. 706).

27) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227).

28) Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. 2007 r. nr 75, poz. 493).

29) Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 2001 nr 115 poz. 1229).

30) Zarządzenie Nr 53/2011 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych wprowadzające Zasady Hodowli Lasu.

31) Zarządzenie Nr 83/2012 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych wprowadzające Instrukcję Urządzania Lasu.

32) Zarządzenie Nr 57/2011 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych wprowadzające Instrukcje ochrony Lasu.

33) Zarządzenie Nr 54/2011 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych wprowadzające Instrukcję Ochrony Przeciwpożarowej Lasu.

W spisie uwzględniono jedynie adresy publikacyjne (ogłoszenia) aktów prawnych, pochodzące z Internetowego Systemu Aktów Prawnych Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Adresy późniejszych zmian można odnaleźć w tym samym systemie.

3. Zakres, terminy i definicje

Zakres:

Niniejsze wymagania zastępują dokument pt. „Polskie Kryteria i Wskaźniki Trwałego i Zrównoważonego Zagospodarowania Lasów dla potrzeb Certyfikacji Lasów" (Rada PEFC Polska, Warszawa, 18.02.2005 r.).

Niniejsze wymagania (kryteria) zrównoważonej gospodarki leśnej odnoszą się odpowiednio do lasów wszystkich form własności, zarówno na poziomie pojedynczych obszarów leśnych, jak i regionalnym.

W niniejszym dokumencie nie określono minimalnego poziomu ani ograniczeń przy ustalaniu zgodności prowadzonej gospodarki leśnej z kryteriami trwałego i zrównoważonego zagospodarowania lasów. Ustalenie tej zgodności leży w kompetencjach jednostki certyfikującej.

Dodatkowe wskaźniki oznaczone A, B, C itd. dają możliwość, w oparciu o wiedzę ekspertów (reprezentujących jednostki certyfikujące i certyfikowane podmioty), wyjaśnienia celów gospodarki leśnej w ramach określonego obszaru poddanego auditowi.

Definicje:

Las

Lasem jest grunt o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub przejściowo jej pozbawiony (z wyłączeniem gruntów związanych z gospodarką leśną).

Uwaga: Podstawą definicji jest definicja lasu zawarta w art. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

Plantacyjna uprawa drzew

Plantacyjną uprawę drzew tworzy się poprzez ich sadzenie lub siew, głównie w celu intensywnej produkcji drewna.

Przekształcanie lasów

Bezpośrednie przekształcanie przez człowieka lasów w inne kategorie użytkowania gruntów.

Fundamentalne konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP)

Osiem konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy (nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 i 182) określone przez organ zarządzający MOP jako „fundamentalne" w zakresie zasad pracy i praw pracowników dotyczące: swobody zrzeszania się i rokowań zbiorowych, zniesienia wszelkich form pracy przymusowej lub obowiązkowej, skutecznej likwidacji pracy dzieci oraz zniesienia dyskryminacji w zakresie zatrudnienia i wykonywania zawodu.

Drzewa modyfikowane genetycznie

Drzewa, których materiał genetyczny został zmodyfikowany w sposób niezachodzący w warunkach naturalnych wskutek krzyżowania lub naturalnej rekombinacji, z uwzględnieniem właściwych przepisów prawa podających szczegółową definicję organizmów modyfikowanych genetycznie.

Uwaga 1: Następujące techniki są uznawane za modyfikację genetyczną prowadzącą do powstania drzew modyfikowanych genetycznie (Dyrektywa UE 2001/18/WE):

(1) techniki rekombinacji kwasów nukleinowych obejmujące tworzenie nowych kombinacji materiału genetycznego przez dodanie cząsteczek kwasu nukleinowego, zsyntetyzowanych w dowolny sposób poza organizmem, do wirusa, plazmidu bakteryjnego lub innego wektora i włączenie ich do organizmu docelowego, w którym nie występują one w sposób naturalny, ale w którym są zdolne do ciągłego powielania;

(2) techniki obejmujące bezpośrednie wprowadzenie do organizmu materiału dziedzicznego przygotowanego poza organizmem, takie jak mikroiniekcja, makroiniekcja i mikroenkapsulacja;

(3) fuzja komórek (w tym fuzja protoplastów) lub techniki hybrydyzacji, w których żywe komórki z nowymi kombinacjami materiału genetycznego powstają na skutek fuzji dwóch lub więcej komórek dokonanej w sposób, który nie występuje w warunkach naturalnych.

Uwaga 2: Następujące techniki nie są uznawane za modyfikację genetyczną prowadzącą do powstania drzew modyfikowanych genetycznie (Dyrektywa UE 2001/18/WE):

(1) zapłodnienie in vitro;

(2) procesy naturalne, takie jak koniugacja, transdukcja i transformacja;

(3) wywołanie poliploidii.

Zasoby leśne

Ogół składników lasu możliwych do określenia ilościowego obejmujący elementy biocenozy a szczególnie drzewostany, runo i zwierzynę oraz składniki biotopu - glebę i wodę.

Uwaga: Definicja pochodzi z dokumentu Polityka leśna państwa (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 22 kwietnia 1997 r. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Warszawa 1997).

4. Kryteria zrównoważonej gospodarki leśnej

4.1. Kryterium 1: Zachowanie i właściwe wzmacnianie zasobów leśnych i ich udział w globalnym obiegu węgla

4.1.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu zachowanie lub zwiększenie zasobów leśnych oraz wzmacniać ich jakość pod względem dominujących funkcji lasu.

A. Zmiany powierzchni leśnej (bez gruntów związanych z gospodarką leśną) w okresie ostatnich 5 lat [ha] (jednostka certyfikowana przedstawia uzasadnienie w przypadku jej zmniejszenia).

B. Zmiany powierzchni leśnej (bez gruntów związanych z gospodarką leśną) wg klas wieku w okresie ostatnich 5 lat (ha).

4.1.2. Gospodarka leśna powinna obejmować cykl inwentaryzacji zasobów leśnych i planowania działań związanych z gospodarką leśną, ich wdrożenia, monitorowania i oceny oraz uwzględniać właściwą ocenę ich oddziaływania społecznego, środowiskowego i ekonomicznego. Ten mechanizm powinien stanowić bazę dla ciągłego udoskonalania procesu zarządzania, co pozwala na ograniczenie lub unikanie negatywnych skutków prowadzonych działań.

Należy prowadzić inwentaryzację zasobów leśnych i nanosić jej wyniki na mapy, zgodnie z lokalnymi lub krajowymi uwarunkowaniami i według tematyki opisanej w niniejszym dokumencie.

A. Udział powierzchni lasów z aktualnym planem urządzenia lasu (lub jego odpowiednikiem) i jego zmiany w okresie ostatnich 5 lat (%).

4.1.3. Należy opracowywać i okresowo aktualizować plany urządzenia lasu (lub ich odpowiedniki) zgodnie z wymogami prawa krajowego.

4.1.4. Plany urządzenia lasu (lub ich odpowiedniki) powinny zawierać przynajmniej: opis stanu lasu na dzień sporządzenia planu, cele długo- i średnio-okresowe, dopuszczalną ilość pozyskania drewna w okresie obowiązywania planu.

4.1.5. Plany urządzenia lasu (lub ich odpowiedniki) są publicznie udostępniane.

A. Czy jednostka certyfikowana udostępnia plan urządzenia gospodarstwa leśnego lub jego odpowiednik? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

4.1.6. Monitorowanie zasobów leśnych oraz ocenę sposobu ich zagospodarowania należy prowadzić okresowo, a wyniki należy uwzględniać w procesie planowania.

4.1.7. Należy w jasny sposób określić i przypisać zadania związane ze zrównoważoną gospodarką leśną.

4.1.8. Prowadzenie gospodarki leśnej powinno gwarantować zachowanie jakości i ilości zasobów leśnych w perspektywie średnio- i długoterminowej poprzez odpowiednie równoważenie tempa pozyskiwania i odbudowy zasobów oraz poprzez wybór metod ograniczających bezpośrednie lub pośrednie szkody dla zasobów leśnych.

Należy podejmować odpowiednie działania w zakresie gospodarki leśnej, aby zachować lub osiągnąć poziom wzrostu zasobów pożądany ze względów ekonomicznych, ekologicznych i społecznych.

A. Udział planowanego pozyskania drewna (grubizny) ogółem w stosunku do spodziewanego przyrostu miąższości określonego w obowiązującym planie urządzenia lasu lub udział planowanego pozyskania drewna (grubizny) w stosunku do zinwentaryzowanej miąższości (odpowiednik planu urządzenia lasu) (%).

B. Czy w okresie obowiązywania planu urządzenia lasu pozyskanie drewna (grubizny) nie przekracza spodziewanego przyrostu miąższości lub planowany udział pozyskania drewna (grubizny) w stosunku do zinwentaryzowanej miąższości nie przekracza 20% (odpowiednik planu urządzenia lasu); jeżeli tak – czy jest uzasadnione?

C. Zmiany powierzchni leśnej (bez gruntów związanych z gospodarką leśną) nieodnowionej w ciągu pięciu lat w okresie ostatnich 5 lat (ha) (jednostka certyfikowana przedstawia uzasadnienie jeśli powierzchnia się zwiększyła).

4.1.9. Przekształcanie lasów w inne kategorie użytkowania gruntów nie powinno mieć miejsca, o ile nie wystąpią uzasadnione okoliczności, w których przekształcenie:

a. jest zgodne ze społecznie konsultowanymi: krajową lub regionalną polityką i przepisami prawa polskiego dotyczącymi wykorzystania gruntów i gospodarki leśnej, i jest wynikiem krajowego lub regionalnego planowania przestrzennego przez rząd lub inną władzę publiczną, uwzględniającego konsultacje z materialnie i bezpośrednio zainteresowanymi osobami i organizacjami;
b. dotyczy niewielkich obszarów leśnych;
c. nie ma znaczącego negatywnego wpływu na ekosystemy leśne o szczególnych wymaganiach (w tym wrażliwe, rzadkie lub zagrożone), obszary istotne z kulturowego i społecznego punktu widzenia, ważne siedliska zagrożonych gatunków lub inne obszary chronione;
d. jest źródłem długotrwałych korzyści ekologicznych, ekonomicznych i społecznych.

A. Zmiany powierzchni gruntów leśnych przekształconej w inne kategorie użytkowania gruntów w okresie ostatnich 5 lat (ha). Czy zachowano przewidziane prawem procedury zmian kategorii użytkowania gruntu?

4.1.10. Przy kwalifikowaniu gruntów pod zalesienia należy wziąć pod uwagę zwiększanie wartości ekologicznej, społecznej lub ekonomicznej danego obszaru.

A. Zmiany powierzchni zalesień w okresie ostatnich 5 lat (ha).

B. Czy zalesienie zostało wykonane zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego lub decyzją o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu?

4.2. Kryterium 2: Utrzymanie zdrowia i żywotności ekosystemu leśnego

4.2.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu ukształtowanie struktury lasów zapewniającej trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, potencjału regeneracyjnego, żywotności, zdrowotności i zdolności do wypełniania wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji bez szkody dla innych ekosystemów oraz rekultywację ulegających degradacji ekosystemów leśnych, o ile jest to możliwe w ramach dostępnych technik leśnych.

A. Czy przy sporządzaniu planu urządzenia lasu (lub jego odpowiednika) kierowano się zapisami ustawy o lasach? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia odpowiednie zapisy).

B. Czy jednostka certyfikowana przestrzega zasady dostosowania składów gatunkowych upraw do możliwości siedlisk/mikrosiedlisk? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

4.2.2. Zdrowie i żywotność lasów powinny być okresowo monitorowane, zwłaszcza w zakresie podstawowych czynników biotycznych, abiotycznych i antropogenicznych, które mogą wpływać negatywnie na zdrowie i żywotność ekosystemów leśnych

A. Czy jednostka certyfikowana prowadzi monitoring w/w zagrożeń? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

B. Powierzchnia drzewostanów uszkodzonych w poszczególnych latach przez zwierzynę w okresie ostatnich 5 lat (ha).

C. Powierzchnia drzewostanów uszkodzonych w poszczególnych latach przez owady w okresie ostatnich 5 lat (ha).

D. Powierzchnia drzewostanów uszkodzonych w poszczególnych latach przez grzyby w okresie ostatnich 5 lat (ha).

E. Powierzchnia drzewostanów objętych pożarami w poszczególnych latach w okresie ostatnich 5 lat (ha).

F. Powierzchnia drzewostanów uszkodzonych w poszczególnych latach przez wiatr i inne czynniki abiotyczne w okresie ostatnich 5 lat (ha).

4.2.3. Utrzymywanie stanu zdrowotnego ekosystemów leśnych powinno uwzględniać wpływ czynników biotycznych i abiotycznych, a w szczególności gradacji owadów i innych naturalnie występujących zakłóceń, o ile nie zaburzą trwałości zasobów leśnych.

A. Czy są ustalone, o ile to możliwe, wartości progowe, powyżej których jednostka certyfikowana podejmuje działania stabilizujące trwałość lasu?

4.2.4. Plany gospodarki leśnej powinny określać sposoby i techniki ograniczania ryzyka degradacji i szkód w ekosystemach leśnych. Podczas planowania gospodarki leśnej należy uwzględniać odpowiednie narzędzia stworzone w tym konkretnym celu.

A. Czy w okresowych planach gospodarczych jednostki certyfikowanej (lub ich odpowiednikach) są zapisane sposoby i techniki ograniczania szkód w ekosystemach leśnych? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia odpowiednie zapisy).

B. Powierzchnia drzewostanów objętych ochroną przed zwierzyną w okresie ostatnich 5 lat (ha).

C. Powierzchnia drzewostanów objętych zwalczaniem szkodliwych owadów w okresie ostatnich 5 lat (ha).

D. Powierzchnia drzewostanów objętych zwalczaniem grzybów patogenicznych w okresie ostatnich 5 lat (ha).

E. Średnia powierzchnia pojedynczego pożaru w poszczególnych latach w okresie ostatnich 5 lat (ha).

4.2.5. Gospodarka leśna powinna opierać się na maksymalnym wykorzystaniu naturalnych procesów lasotwórczych oraz korzystać z profilaktycznych metod biologicznych, o ile są one możliwe do stosowania z ekonomicznego punktu widzenia. Należy dążyć do osiągnięcia i utrzymania odpowiedniej różnorodności genetycznej, gatunkowej i strukturalnej, aby

zwiększać stabilność, żywotność i odporność lasów na niekorzystne czynniki środowiskowe oraz wzmacniać naturalne mechanizmy regulacyjne.

A. Czy jednostka certyfikowana wykorzystuje naturalne procesy lasotwórcze? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia dowody).

B. Czy jednostka certyfikowana stosuje profilaktyczne metody biologiczne, jak np. remizy? (jednostka certyfikowana przedstawia wykaz).

4.2.6. Należy unikać rozpalania ognia w lesie. Dopuszcza się rozpalanie ognia wyłącznie, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów danej jednostki zarządzającej lasami.

4.2.7. Należy stosować właściwe praktyki gospodarki leśnej, takie jak zalesianie i odnowienia gatunkami drzew dostosowanymi do warunków przyrodniczych oraz korzystać z technik pielęgnacji, użytkowania i transportu, które ograniczają uszkodzenia drzew i/lub gleby. Należy rygorystycznie unikać wycieków paliwa i oleju podczas działań związanych z gospodarką leśną i niekontrolowanego składowania odpadów na terenach leśnych. Odpady nieorganiczne należy zbierać i składować w wyznaczonych obszarach i usuwać w przyjazny dla środowiska sposób.

A. Wskaźnik tożsamy z 4.2.1. B.

B. Czy jednostka certyfikowana zastrzega sobie i kontroluje takie postępowanie w umowach z firmami realizującymi wymienione zadania? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia zapisy odpowiednich umów).

C. Czy jednostka certyfikowana posiada dokumenty potwierdzające wywóz śmieci z lasów?

4.2.8. Użycie pestycydów w lesie należy ograniczyć do sytuacji koniecznych do zachowania trwałości lasów i stosować odpowiednie alternatywne metody ochrony lasu.

A. Czy jednostka certyfikowana ma wdrożone procedury, dzięki którym oceniana jest zasadność stosowania pestycydów? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

B. Zmiany powierzchni drzewostanów, na której stosowano pestycydy w okresie ostatnich 5 lat (ha).

C. Zmiany zużycia poszczególnych grup pestycydów w okresie ostatnich 5 lat (kg/ha).

D. Czy jednostka certyfikowana stosuje alternatywne metody ochrony lasu? Jeśli tak, to jakie?

4.2.9. Użycie pestycydów zawierających substancje czynne klasyfikowane przez Światową Organizację Zdrowia w klasach 1A i 1B jest dopuszczone wyłącznie w sytuacji zagrożenia trwałości lasu.

A. Czy jednostka certyfikowana stosuje pestycydy zawierające substancje czynne klasyfikowane przez Światową Organizację Zdrowia w klasach 1A i 1B? (Tak/Nie, jednostka certyfikowana uzasadnia ich użycie).

4.2.10. Zabrania się stosowania pestycydów takich jak węglowodory chlorowane, których substancje pochodne pozostają biologicznie czynne i akumulują się w łańcuchu

pokarmowym, przekraczając dopuszczalny poziom, a także pestycydów zabronionych w ramach porozumień międzynarodowych.

Uwaga: „pestycydy zabronione w ramach porozumień międzynarodowych" zgodnie z definicją w Konwencji sztokholmskiej w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych, 2001 (po zmianach).

A. Czy jednostka certyfikowana stosuje wyżej wymienione grupy środków? Tak/Nie.

4.2.11. Podczas używania pestycydów należy przestrzegać instrukcji stosowania środka (etykieta produktu) i korzystać z odpowiedniego sprzętu i szkoleń.

A. Czy jednostka certyfikowana organizuje szkolenia i prowadzi badania dla pracowników posługujących się pestycydami? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

B. Czy jednostka certyfikowana dba o wyposażenie pracowników w odpowiedni sprzęt służący do aplikacji pestycydów? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

C. Czy jednostka certyfikowana zastrzega przestrzeganie w/w zasad w umowach z firmami realizującymi zlecone zadania z wykorzystaniem pestycydów? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia zapisy odpowiednich umów).

4.2.12. Nawozy należy stosować w sposób kontrolowany i z uwzględnieniem potrzeb środowiska.

A. Czy jednostka certyfikowana ma wdrożone procedury, dzięki którym oceniana jest zasadność stosowania nawozów i ich wpływ na środowisko? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

B. Zmiany powierzchni leśnej (bez gruntów związanych z gospodarką leśną), na której stosowano nawozy i wapnowanie w okresie ostatnich 5 lat (ha).

C. Wykaz użytych nawozów w okresie ostatnich 5 lat (kg).

4.3. Kryterium 3: Zachowanie i wzmacnianie produkcyjnych funkcji lasów (produkty drzewne i niedrzewne)

4.3.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu zachowanie ciągłości i zrównoważonego korzystania ze wszystkich funkcji lasu.

A. Wskaźnik tożsamy z 4.2.1.A.

4.3.2. Planowanie gospodarki leśnej powinno zakładać osiągnięcie optymalnych wyników ekonomicznych, przy wykorzystaniu dostępnych badań rynku i możliwości poszerzenia działalności o nowe rynki z produktami i usługami leśnymi.

A. Czy w trakcie przygotowywania założeń do opracowania okresowego planu gospodarki leśnej analizowane są potrzeby i możliwości rozszerzenia oferty jednostki certyfikowanej w zakresie produktów i usług leśnych? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia odpowiednie zapisy).

4.3.3. Plany gospodarki leśnej (lub ich odpowiedniki) powinny uwzględniać różne zastosowania i funkcje danego obszaru leśnego.

A. Czy w planach urządzenia lasu (lub ich odpowiednikach) są zaznaczone różne funkcje/zastosowania danych obszarów leśnych? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia odpowiednie zapisy).

B. Czy w założeniach do sporządzenia planu urządzenia lasu (lub jego odpowiednika) dostosowano sposób zagospodarowania lasu do pełnionych funkcji? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia odpowiednie zapisy).

4.3.4. W ramach gospodarki leśnej należy zachowywać i w miarę możliwości zwiększać zasoby leśne oraz dążyć do zróżnicowania produkcji towarów i usług w perspektywie długoterminowej.

A. Udział wartości sprzedanych niedrzewnych produktów i usług w przychodach ogółem ze sprzedaży jednostki certyfikowanej okresie ostatnich 5 lat (zł).

B. Czy jednostka certyfikowana ma podpisane umowy na pozyskiwanie niedrzewnych produktów leśnych do celów przemysłowych? (jednostka certyfikowana przedstawia kopie umów).

4.3.5. Działania związane z prowadzeniem gospodarki leśnej powinny odbywać się w czasie i w sposób, który nie ogranicza zdolności produkcyjnej lasu. W szczególności należy ograniczać uszkadzanie drzew pozostałych w drzewostanie oraz degradację gleby leśnej.

A. Czy jednostka certyfikowana zastrzega sobie takie postępowanie w umowach z firmami realizującymi zlecone zadania? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia zapisy odpowiednich umów).

B. Czy jednostka certyfikowana ma wdrożone procedury, dzięki którym ocenia wpływ planowanych prac leśnych na ekosystemy? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

C. Czy jednostka certyfikowana projektuje, wyznacza i stosuje szlaki zrywkowe przy zrywce drewna?

4.3.6. Poziom użytkowania leśnych zasobów drzewnych i niedrzewnych powinien gwarantować zrównoważony rozwój obszaru w perspektywie długoterminowej, z uwzględnieniem odprowadzania składników odżywczych, a pozyskane produkty leśne należy wykorzystywać w optymalny sposób.

A. Czy w certyfikowanej jednostce przyjęte są procedury, według których ustalany jest poziom użytkowania zasobów drzewnych? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

B. Czy w certyfikowanej jednostce są przekraczane przyjęte w planie urządzenia lasu (lub jego odpowiedniku) założenia co do użytkowania drewna? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

C. Czy pozyskane drewno jest klasyfikowane tak, żeby można było uzyskać za nie właściwą cenę? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

4.3.7. W przypadku gdy do obowiązków właściciela/zarządcy lasu w ramach gospodarki leśnej należy użytkowanie niedrzewnych zasobów leśnych, w tym gospodarka łowiecka i rybacka, zobowiązany jest on do należytego monitorowania i kontrolowania tych działań.

A. Czy jednostka certyfikowana bierze udział w pracach z zakresu planowania łowieckiego na zarządzanym obszarze? (wykazać w jaki sposób).

4.3.8. Należy zaplanować, stworzyć i utrzymywać odpowiednią infrastrukturę transportową, tj. drogi, szlaki transportowe i mosty, aby zapewnić wydajny system dostarczania produktów i usług, równocześnie ograniczając negatywny wpływ na środowisko.

A. Czy w certyfikowanej jednostce istnieje analiza infrastruktury transportowej?

B. Czy infrastruktura transportowa na obszarze jednostki certyfikowanej jest utrzymywana w sposób planowy?

C. Czy jednostka certyfikowana ma wdrożone procedury, dzięki którym ocenia wpływ planowanych inwestycji z zakresu tworzenia infrastruktury drogowej na ekosystemy? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

D. Zmiany wskaźnika nasycenia lasów drogami w okresie ostatnich 5 lat (km/ha).

E. Wskaźnik tożsamy z 4.3.5.C.

F. Czy jednostka certyfikowana zastrzega sobie takie postępowanie w umowach z firmami realizującymi i konserwującymi w/w infrastrukturę? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia zapisy odpowiednich umów).

4.4. Kryterium 4: Zachowanie, ochrona i właściwe wzmacnianie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych.

4.4.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu zachowanie, ochronę i wzmacnianie różnorodności biologicznej na poziomie genetycznym, gatunkowym, ekosystemowym
i krajobrazowym.

A. Czy jednostka certyfikowana realizuje założenia programów zachowania leśnych zasobów genowych w Polsce? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia wykaz takich obiektów i działań).

B. Wskaźnik tożsamy z 4.2.1.B.

C. Czy jednostka certyfikowana wprowadza do upraw rzadsze gatunki biocenotyczne, rodzime dla danego regionu? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

D. Czy jednostka certyfikowana przestrzega zasad regionalizacji przyrodniczo-leśnej? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

E. Czy jednostka certyfikowana uwzględnia specyficzne potrzeby gospodarowania lasami ochronnymi? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

F. Czy naturalne obiekty retencjonujące wodę położone na terenie lasów (bagna, torfowiska, ekosystemy wodne) są inwentaryzowane i uwzględniane przy planowaniu gospodarki leśnej? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

G. Czy w jednostce certyfikowanej istnieją sztuczne obiekty małej retencji? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

H. Wykaz obiektów leśnego materiału podstawowego.

I. Czy i w jakim zakresie certyfikowana jednostka wprowadza i zachowuje elementy strukturalne lasu kształtujące krajobraz (kępy starodrzewu, ekotony, przestoje itp.)?

J. Czy podejmowane w ramach gospodarki leśnej działania nie mają negatywnego wpływu na stan gatunków chronionych i zagrożonych? Tak/Nie.

4.4.2. Inwentaryzacja zasobów leśnych powinna uwzględniać obszary leśne (w tym powierzchniowe formy ochrony przyrody) istotne z ekologicznego punktu widzenia, zawierające ważne dla zachowania tych zasobów ilości:

a. chronionych, rzadkich, wrażliwych lub reprezentatywnych ekosystemów leśnych (w szczególności siedlisk wilgotnych) i stref ekotonowych;
b. obszarów występowania gatunków endemicznych i siedlisk gatunków zagrożonych, zgodnie
   z uznawanymi ich wykazami;
c. zagrożonych lub chronionych zasobów genetycznych *in situ*.

W odniesieniu do wyżej wymienionych obszarów planowanie zadań z zakresu gospodarki leśnej powinno uwzględniać zachowanie ich walorów przyrodniczych.

A. Czy jednostka certyfikowana posiada i aktualizuje ewidencję w/w zasobów? Tak/Nie.

B. Czy w/w zasoby mają opracowane wskazania związane z ich ochroną? (plany/zadania ochronne, wskazania gospodarcze)? Tak/Nie (jeśli nie, to z czego to wynika – brak takich potrzeb, kompetencja poza jednostką certyfikowaną itp.).

C. Zmiany powierzchni leśnej obszarów Natura 2000 w okresie ostatnich 5 lat (ha).

D. Zmiany powierzchni leśnej rezerwatów przyrody (w tym obszarów objętych ochroną ścisłą) w okresie ostatnich 5 lat (ha).

E. Zmiany powierzchni leśnej obszarów chronionego krajobrazu w okresie ostatnich 5 lat (ha).

F. Zmiany powierzchni leśnej parków krajobrazowych w okresie ostatnich 5 lat (ha).

G. Zmiany powierzchni leśnej zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w okresie ostatnich 5 lat (ha).

H. Zmiany powierzchni leśnej użytków ekologicznych w okresie ostatnich 5 lat (ha).

I. Pomniki przyrody (pozycje rejestru i zmiany w tym zakresie w ostatnich 5 latach).

J. Zmiany powierzchni leśnej stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej w okresie ostatnich 5 lat (ha).

4.4.3. Chronione i zagrożone gatunki roślin, zwierząt i grzybów nie mogą być użytkowane do celów komercyjnych.

A. Czy ewentualne użytkowanie gatunków chronionych i zagrożonych jest zgodne z prawem? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia pozwolenia).

4.4.4. Gospodarka leśna powinna zapewniać odnawianie zasobów leśnych poprzez preferowanie procesów naturalnych, tam, gdzie jest to możliwe i uzasadnione.

A. Zmiany udziału odnowień naturalnych w ogólnej strukturze odnowień w okresie ostatnich 5 lat (%).

B. Czy jednostka certyfikowana podejmuje działania mające na celu promowanie odnowień naturalnych? (np. szkolenia, zabiegi gospodarcze).

4.4.5. W przypadku odnowień i zalesiania, należy wybierać gatunki rodzime i lokalne ekotypy dostosowane do warunków siedliskowych danego obszaru. Do środowiska można wprowadzać wyłącznie takie gatunki obce, które nie są w Polsce prawnie usankcjonowane jako zagrażające rodzimym gatunkom i siedliskom.

Uwaga: Podstawowe zasady Konwencji o Różnorodności Biologicznej w sprawie zapobiegania, wprowadzania i łagodzenia oddziaływań gatunków obcych zagrażających ekosystemom, siedliskom lub gatunkom uznaje się za obowiązujące wytyczne dotyczące unikania gatunków inwazyjnych.

A. Udział materiału rozmnożeniowego pochodzenia rodzimego i lokalnego w stosunku do sumy leśnego materiału rozmnożeniowego użytego do odnowień i zalesień rocznie w okresie ostatnich 5 lat (%).

B. Czy jednostka certyfikowana wprowadza do środowiska w/w gatunki obce? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia wykaz tych gatunków i zmiany ich powierzchni/udziału w okresie ostatnich 5 lat).

C. Czy wprowadzanie do środowiska w/w gatunków obcych jest zgodne z obowiązującym prawem? Tak/Nie.

4.4.6. Należy promować zalesianie przyczyniające się do poprawy i przywrócenia ciągłości korytarzy ekologicznych.

A. Czy prace zalesieniowe prowadzone w ramach certyfikowanej jednostki uwzględniają wytyczne z programów i/lub uzgodnień związanych z kształtowaniem sieci korytarzy ekologicznych w kraju/regionie? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia te programy/uzgodnienia oraz sposób ich realizacji, np. w oparciu o mapy).

4.4.7. Nie należy wprowadzać do środowiska drzew modyfikowanych genetycznie.

A. Czy jednostka certyfikowana wprowadza do środowiska drzewa modyfikowane genetycznie? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia pod tym kątem charakterystykę wykorzystywanego materiału rozmnożeniowego).

4.4.8. Prowadzenie gospodarki leśnej powinno, o ile jest to zasadne, promować różnorodność strukturalną lasów, np. drzewostany mieszane, różnowiekowe. O ile jest to właściwe, praktyki te powinny mieć również na celu zachowanie i przywrócenie różnorodności krajobrazu.

A. Zmiany udziału powierzchni drzewostanów mieszanych (≤80% jednego gatunku) w ogólnej powierzchni lasów w okresie ostatnich 5 lat (%).

B. Zmiany udziału powierzchni drzewostanów jednopiętrowych III i starszych klas wieku bez: podszytów i/lub podrostów w powierzchni leśnej w okresie ostatnich 5 lat (%).

C. Wskaźnik tożsamy z 4.4.1. I.

4.4.9. O ile jest to zasadne i zgodne z obowiązującym prawem, w przypadku odpowiednich obszarów należy wspierać tradycyjne sposoby zagospodarowania, które doprowadziły do powstawania cennych ekosystemów.

4.4.10. Działania związane z pielęgnacją i użytkowaniem terenów leśnych należy prowadzić w sposób, który nie powoduje trwałego uszkodzenia ekosystemów.

A. Czy jednostka certyfikowana zastrzega sobie takie postępowanie w umowach z firmami realizującymi wymienione zadania? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia zapisy odpowiednich umów).

B. Czy jednostka certyfikowana ma wdrożone procedury kontroli wykonania umów z firmami realizującymi wymienione zadania? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

4.4.11. Infrastrukturę należy projektować i budować w sposób, który maksymalnie ogranicza szkody dla ekosystemu, zwłaszcza dla rzadkich, wrażliwych lub reprezentatywnych ekosystemów i rezerw genetycznych, z uwzględnieniem szlaków migracyjnych.

A. Czy w jednostce certyfikowanej są planowane lub realizowane inwestycje infrastrukturalne w granicach w/w cennych ekosystemów i ich składników? Tak/Nie (jednostka certyfikowana udostępnia materiały pozwalające zweryfikować odpowiedź, np. mapy).

B. Jeśli takie inwestycje są planowane lub realizowane, czy jednostka certyfikowana ma wdrożone procedury, dzięki którym ocenia ich wpływ na w/w cenne ekosystemy i ich składniki? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

C. Czy jednostka certyfikowana zastrzega sobie takie postępowanie w umowach z firmami realizującymi wymienione zadania? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia zapisy odpowiednich umów).

4.4.12. Uwzględniając cele związane z zarządzaniem i wymogi prawa, należy podejmować działania mające na celu ograniczenie nadmiernej presji populacji zwierzyny zagrażającej odnawianiu i rozwojowi lasu oraz zachowaniu różnorodności biologicznej.

A. Wskaźnik tożsamy z 4.2.2.B.

B. Wskaźnik tożsamy z 4.2.4.B.

C. Czy jednostka certyfikowana prowadzi działania ograniczające szkody od zwierzyny?

4.4.13. Martwe drewno, kępy starych drzew i bardzo rzadkie, rodzime gatunki drzew i krzewów należy pozostawiać w celu zachowania różnorodności biologicznej, z uwzględnieniem potencjalnego wpływu na stan zdrowotny drzewostanów i bezpieczeństwo ludzi w miejscach szczególnie przez nich uczęszczanych.

A. Czy w drzewostanach certyfikowanej jednostki występują w/w elementy? (Tak/Nie).

4.5. Kryterium 5: Zachowanie i właściwe wzmacnianie funkcji ochronnych w gospodarce leśnej (zwłaszcza gleby i wody).

4.5.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu zachowanie i wzmocnienie ochronnych funkcji lasów, ochronę przed erozją gleby, ochronę zasobów wodnych oraz ochronę przed negatywnym wpływem wody.

A. Udział powierzchniowy lasów ochronnych w powierzchni lasów (%).

4.5.2. Lasy ochronne powinny być inwentaryzowane, a plany urządzenia lasu (lub ich odpowiedniki) powinny w pełni uwzględniać te obszary.

A. Udział powierzchniowy poszczególnych kategorii lasów ochronnych w powierzchni lasów (%)

B. Czy jednostka certyfikowana przestrzega zasad związanych z zagospodarowaniem lasów ochronnych? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

4.5.3. Szczególną ostrożność należy zachować podczas prowadzenia prac leśnych na gruntach i obszarach narażonych na erozję. Należy stosować właściwe sposoby przygotowania gleby.

A. Czy zidentyfikowane są obszary zagrożone erozją?

B. Czy w jednostce certyfikowanej obowiązują i są stosowane zasady prowadzenia prac leśnych na tych terenach?

4.5.4. Szczególną ostrożność należy zachować podczas prac leśnych prowadzonych na obszarach leśnych pełniących funkcję ochronną dla zasobów wodnych, aby uniknąć negatywnego oddziaływania na ilość i jakość zasobów wodnych. Należy unikać stosowania środków chemicznych lub innych szkodliwych substancji oraz niewłaściwych technik leśnych mających szkodliwy wpływ na jakość zasobów wodnych.

A. Czy w jednostce certyfikowanej obowiązują i są stosowane zasady prowadzenia prac leśnych na terenach wodochronnych?

B. Czy w certyfikowanej jednostce są przestrzegane zasady stosowania środków chemicznych na terenach wodochronnych?

4.5.5. Budowa dróg, mostów i innej infrastruktury powinna przebiegać w sposób ograniczający nadmierne odsłanianie gleby i nadmierne jej wprowadzanie do cieków i zbiorników wodnych przy zachowaniu ich naturalnego poziomu i funkcji. Należy instalować odpowiednie urządzenia odwadniające drogi i dbać o ich właściwą konserwację.

A. Czy w jednostce certyfikowanej jest dokumentacja techniczna budowy infrastruktury i czy zawiera ona wymaganą prawem ocenę wpływu na środowisko?

B. Czy w jednostce certyfikowanej monitorowany jest stan infrastruktury i czy są prowadzone konieczne prace konserwacyjne?

4.6. Kryterium 6: Zachowanie innych funkcji i warunków społeczno-ekonomicznych

4.6.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu respektowanie różnorodnych funkcji lasów, uwzględniać rolę leśnictwa w rozwoju obszarów wiejskich i brać pod uwagę sytuację na rynku pracy.

A. Czy w procesie sporządzania planu urządzenia lasu (lub jego odpowiednika) umożliwiono społeczeństwu przedstawienie jego uwag i potrzeb względem funkcji i pożytków z lasów? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

B. Czy jednostka certyfikowana prowadzi współpracę z uprawnionymi instytucjami w zakresie wspierania lokalnego rynku pracy? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

C. Czy plan urządzenia lasu (lub jego odpowiednik) uwzględnia miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i inne akty prawa miejscowego?

D. Czy jednostka certyfikowana współpracuje w procesie planowania przestrzennego z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego?

4.6.2. Gospodarka leśna powinna wspierać długoterminową stabilność i jakość życia społeczności lokalnych.

A. Czy jednostka certyfikowana przestrzega zasady trwałości lasu?

B. Zmiany liczby osób zatrudnionych w certyfikowanej jednostce w okresie ostatnich 5 lat.

C. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych świadczących usługi na rzecz certyfikowanej jednostki w okresie 5 lat.

D. Czy jednostka certyfikowana realizuje terminowo zobowiązania w zakresie opłat lokalnych?

E. Czy jednostka certyfikowana przeznacza drewno do sprzedaży dla społeczności lokalnych? (zmiany udziału sprzedaży detalicznej drewna w sprzedaży drewna ogółem w okresie ostatnich 5 lat (%).

4.6.3. Należy w jasny sposób określić, udokumentować i ustalić prawo własności i zasady dzierżawy gruntów należących do danego obszaru leśnego. Należy też respektować zwyczaje i tradycje użytkowania danego obszaru leśnego w zakresie zgodnym z obowiązującym prawem.

A. Czy jednostka certyfikowana ma uregulowaną sytuację prawną gruntów, które posiada lub którymi zarządza?

B. Zmiany udziału powierzchni zarządzanej przez certyfikowaną jednostkę z uregulowaną sytuacją prawną w powierzchni całkowitej w okresie ostatnich 5 lat (%).

4.6.4. Należy zapewnić powszechny dostęp do lasów, z poszanowaniem praw własności i ograniczeń we wstępie do lasu wynikających z obowiązującego prawa, uwzględniając wpływ na zasoby i ekosystemy leśne oraz powiązania z innymi funkcjami lasu.

A. Czy jednostka certyfikowana wprowadzała ograniczenia w powszechnym dostępie do lasu w okresie ostatnich 5 lat? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia wykaz wraz z uzasadnieniem).

4.6.5. Miejsca o znaczeniu historycznym, kulturowym lub duchowym podlegają ochronie i są zarządzane w sposób, który uwzględnia ich specjalne znaczenie.

A. Wykaz w/w obiektów w jednostce certyfikowanej.

4.6.6. W działaniach związanych z gospodarką leśną należy brać pod uwagę funkcje społeczno-ekonomiczne, zwłaszcza funkcję rekreacyjną i wartości estetyczne lasów, m.in. poprzez utrzymanie zróżnicowanej struktury lasów. Takie działania należy jednak prowadzić w sposób i w zakresie niemającym negatywnego wpływu na zasoby leśne.

A. Zmiany w wykazie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej w certyfikowanej jednostce w okresie ostatnich 5 lat.

B. Czy w certyfikowanej jednostce kształtowana jest zróżnicowana struktura lasów (pionowa, pozioma, gatunkowa, wiekowa itd.)? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

C. Wskaźnik tożsamy z 4.4.1.F.

D. Wskaźnik tożsamy z 4.4.1.I.

4.6.7. Właściciele i zarządcy lasów, pracownicy administracji leśnej i wykonawcy prac leśnych, powinni dysponować odpowiednią wiedzą i być motywowani do jej ciągłego poszerzania poprzez udział w szkoleniach dotyczących zrównoważonej gospodarki leśnej. Jest to warunek niezbędny do właściwego planowania i realizacji działań związanych z gospodarką leśną opisanych w niniejszym dokumencie.

A. Czy przy zatrudnianiu pracowników stałych i okresowych oraz zlecaniu prac leśnych, jednostka certyfikowana zwraca uwagę na odpowiednie do danego stanowiska kwalifikacje zatrudnianych? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody – przyjętą procedurę rekrutacji i zlecania prac leśnych).

B. Czy jednostka certyfikowana organizuje okresowo szkolenia z zakresu zrównoważonej gospodarki leśnej i zagadnień z nią związanych, zwiększające wiedzę i kompetencje pracowników wszystkich szczebli? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

4.6.8. Działania związane z gospodarką leśną powinny wykorzystywać lokalne doświadczenia i wiedzę na temat lasów właścicieli lasów, wspólnot samorządowych, społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych.

A. Czy w procesie sporządzania planu urządzenia lasu (lub jego odpowiednika) umożliwiono właścicielom lasów, wspólnotom samorządowym, społecznościom lokalnym i organizacjom pozarządowym, przedstawienie uwag i propozycji związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

4.6.9. Prowadzona przez jednostkę certyfikowaną gospodarka leśna powinna zapewniać edukację oraz komunikację i konsultacje z ludnością lokalną i innymi interesariuszami na temat zrównoważonej gospodarki leśnej. Należy też zapewniać odpowiednie mechanizmy

służące reagowaniu na skargi i rozwiązywaniu sporów związanych z gospodarką leśną między zarządcami lasów a ludnością lokalną.

A. Czy jednostka certyfikowana prowadzi edukację leśną społeczeństwa? (zmiany liczby pracowników zaangażowanych w działania edukacyjne oraz liczby osób objętych edukacją w okresie ostatnich 5 lat, wykaz form edukacji prowadzonych w okresie ostatnich 5 lat).

B. Czy jednostka certyfikowana umożliwia zainteresowanym zgłoszenie skarg i wniosków związanych z prowadzeniem przez tę jednostkę gospodarki leśnej? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

C. Czy w jednostce certyfikowanej są wdrożone procedury związane z odpowiedziami na w/w zgłoszone wnioski i skargi? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

4.6.10. Działania prowadzone na terenie lasu należy planować, organizować i wykonywać w sposób pozwalający na określenie ryzyka dla zdrowia i możliwości wypadków oraz umożliwiający zastosowanie wszelkich niezbędnych środków w celu ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z wykonywaniem pracy. Pracownicy powinni być poinformowani o ryzyku związanym z wykonywaną pracą i o odpowiednich czynnościach zapobiegawczych.

A. Czy w jednostce certyfikowanej organizowane są szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

B. Czy jednostka certyfikowana ma wdrożone procedury związane z bezpieczeństwem pracy osób zatrudnionych na stałe lub okresowo do pracy w lesie? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia takie procedury).

4.6.11. Warunki pracy powinny być bezpieczne, a wszystkie osoby wykonujące prace leśne są przeszkolone w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

A. Czy osoby wykonujące prace leśne przechodzą szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przestawia informacje na ten temat).

B. Czy osoby wykonujące prace leśne przestrzegają zasad bezpieczeństwa obowiązujących przy pracy w lesie?

C. Czy jednostka certyfikowana dokonuje oceny ryzyka zawodowego stanowisk pracy?

D. Zmiany liczby wypadków przy pracy w lesie w okresie ostatnich 5 lat i przyczyny wypadków (jednostka certyfikowana przedstawia wykaz).

E. Czy prowadzony jest monitoring i profilaktyka w zakresie chorób zawodowych? (zmiany liczby zachorowań na choroby zawodowe w okresie ostatnich 5 lat).

4.6.12. Gospodarka leśna musi być zgodna z fundamentalnymi konwencjami Międzynarodowej Organizacji Pracy.

A. Czy w jednostce certyfikowanej występują przypadki łamania prawa pracy?

B. Czy w jednostce certyfikowanej występują przypadki dyskryminacji w zatrudnieniu i rozwoju zawodowym?

4.6.13. Gospodarka leśna powinna opierać się również na wynikach badań naukowych. Jednostka certyfikowana powinna przyczyniać się do rozwoju nauki i zbierania danych związanych ze zrównoważoną gospodarką leśną.

A. Czy jednostka certyfikowana współpracuje z ośrodkami naukowymi w zakresie badań? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia na to dowody).

4.7. Kryterium 7: Zgodność z wymogami prawnymi

4.7.1. Gospodarka leśna musi być zgodna z przepisami prawa, w szczególności w zakresie: zasad prowadzenia gospodarki leśnej; ochrony przyrody i środowiska; własności, dzierżawy i prawa do użytkowania gruntów przez ludność lokalną; bezpieczeństwa i higieny pracy; opłacania należności i podatków.

A. Czy w jednostce certyfikowanej istnieją przypadki łamania prawa krajowego i międzynarodowego? Tak/Nie.

B. Czy jednostka certyfikowana terminowo wywiązuje się z przewidzianych prawem zobowiązań finansowych? Tak/Nie (jednostka przedstawia dowody).

C. Czy jednostka certyfikowana przestrzega regulacji wewnętrznych? Tak/Nie (jednostka certyfikowana przedstawia dowody).

4.7.2. Jednostka certyfikowana powinna gwarantować właściwą ochronę lasu przed działaniami, takimi jak kradzieże drewna, kłusownictwo, nielegalna wycinka, nielegalne użytkowanie gruntu, podpalenia i inne działania niezgodne z prawem.

A. Czy w jednostce certyfikowanej działa komórka zajmująca się prewencją, wykrywaniem i zwalczaniem wykroczeń i przestępstw w zakresie szkodnictwa leśnego? Tak/Nie.

B. Liczba stwierdzonych przypadków szkodnictwa leśnego w okresie ostatnich 5 lat.

Załącznik 1: Wytyczne do interpretacji kryteriów w przypadku plantacyjnej uprawy drzew

Wymaganie	**Interpretacja dla plantacyjnej uprawy drzew**
4.1.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu zachowanie lub zwiększenie zasobów leśnych oraz wzmacniać ich jakość pod względem dominujących funkcji lasu. 4.2.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu ukształtowanie struktury lasów zapewniającej trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, potencjału regeneracyjnego, żywotności, zdrowotności i zdolności do wypełniania wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji bez szkody dla innych ekosystemów oraz rekultywację ulegających degradacji ekosystemów leśnych, o ile jest to możliwe w ramach dostępnych technik leśnych. 4.2.5. Gospodarka leśna powinna opierać się na maksymalnym wykorzystaniu naturalnych procesów lasotwórczych oraz korzystać z profilaktycznych metod biologicznych, o ile są one możliwe do stosowania z ekonomicznego punktu widzenia. Należy dążyć do osiągnięcia i utrzymania odpowiedniej różnorodności genetycznej, gatunkowej i strukturalnej, aby zwiększać stabilność, żywotność i odporność lasów na niekorzystne czynniki środowiskowe oraz wzmacniać naturalne mechanizmy regulacyjne. 4.3.3. Plany gospodarki leśnej (lub ich odpowiedniki) powinny uwzględniać różne zastosowania i funkcje danego obszaru leśnego. 4.4.1. Planowanie gospodarki leśnej powinno mieć na celu zachowanie, ochronę i wzmacnianie różnorodności biologicznej na poziomie genetycznym, gatunkowym, ekosystemowym i krajobrazowym. 4.6.6. W działaniach związanych z gospodarką leśną należy brać pod uwagę funkcje społeczno-ekonomiczne, zwłaszcza funkcję rekreacyjną i wartości estetyczne lasów, m.in. poprzez utrzymanie zróżnicowanej struktury lasów. Takie	W przypadku plantacyjnej uprawy drzew, wymagania 4.1.1, 4.2.1, 4.2.5, 4.3.3, 4.4.1 i 4.6.6 nie mogą być stosowane do indywidualnych drzewostanów i należy je rozważać na wyższym (regionalnym) poziomie w zakresie całej jednostki zarządzania lasami, gdzie szybko rosnące drzewostany są uzupełniane przez strefy buforowe i obszary odłogowane, mające swoje funkcje środowiskowe, ekologiczne, kulturowe i społeczne. Aby zwiększyć wartość krajobrazową i różnorodność biologiczną, na etapie przygotowawczym tworzenia plantacyjnej uprawy drzew należy określić zasady ochrony wody i gleby, wielkość i rozmieszczenie stref buforowych i chronionych obszarów odłogowanych. Decyzje należy podjąć na podstawie oceny społecznej, środowiskowej i ekologicznej, a w kolejnych cyklach produkcyjnych należy dokonywać weryfikacji ww. oceny.

działania należy jednak prowadzić w sposób i w zakresie niemającym negatywnego wpływu na zasoby leśne.	
4.1.9. Przekształcanie lasów w inne kategorie użytkowania gruntów nie powinno mieć miejsca, o ile nie wystąpią uzasadnione okoliczności, w których przekształcenie: […]	Wymaganie dotyczące „Przekształcania lasów w inne kategorie użytkowania gruntów" oznacza, że plantacyjne uprawy drzew stworzone poprzez przekształcenie po 31 grudnia 2010 r. w okolicznościach innych niż „uzasadnione" nie spełniają tego wymagania i nie mogą podlegać certyfikacji.
4.3.6. Poziom użytkowania leśnych zasobów drzewnych i niedrzewnych powinien gwarantować zrównoważony rozwój obszaru w perspektywie długoterminowej, a pozyskane produkty leśne należy wykorzystywać w optymalny sposób.	W przypadku plantacyjnej uprawy drzew należy uwzględnić spadek poziomu substancji odżywczych. Ma to szczególne znaczenie i powinno być ważną częścią etapu planowania i zarządzania w cyklu produkcyjnym.
4.4.2. Inwentaryzacja zasobów leśnych powinna uwzględniać obszary leśne (w tym powierzchniowe formy ochrony przyrody) istotne z ekologicznego punktu widzenia, zawierające ważne dla zachowania tych zasobów ilości: a. chronionych, rzadkich, wrażliwych lub reprezentatywnych ekosystemów leśnych (w szczególności siedlisk wilgotnych) i stref ekotonowych; b. obszarów występowania gatunków endemicznych i siedlisk gatunków zagrożonych, zgodnie z uznawanymi ich wykazami; c. zagrożonych lub chronionych zasobów genetycznych in situ. W odniesieniu do wyżej wymienionych obszarów planowanie zadań z zakresu gospodarki leśnej powinno uwzględniać zachowanie ich walorów przyrodniczych.	Wymaganie określone w punkcie 4.4.2 powinno być uwzględniane przede wszystkim na etapie tworzenia plantacyjnej uprawy drzew. Obszary, o których mowa w wymaganiu, powinny tworzyć część stref buforowych i obszarów odłogowanych, mających określone funkcje środowiskowe, ekologiczne, kulturowe i społeczne.
4.4.5. W przypadku odnowień i zalesiania, należy wybierać gatunki rodzime i lokalne ekotypy dostosowane do warunków siedliskowych danego obszaru. Do środowiska można wprowadzać wyłącznie takie gatunki obce, które nie są w Polsce prawnie usankcjonowane jako zagrażające rodzimym gatunkom i siedliskom. 4.4.8. Prowadzenie gospodarki leśnej powinno, o ile jest to zasadne, promować różnorodność strukturalną lasów, np. drzewostany mieszane, różnowiekowe. O ile jest to właściwe, praktyki te powinny mieć również na celu zachowanie i przywrócenie różnorodności krajobrazu.	Wymagania 4.4.5, 4.4.8, 4.4.9 i 4.4.13 zazwyczaj nie mają zastosowania w przypadku plantacyjnej uprawy drzew. Należy uznawać je za obowiązujące przede wszystkim w przypadku stref buforowych i obszarów odłogowanych, mających określone funkcje środowiskowe, ekologiczne, kulturowe i społeczne.

4.4.9. O ile jest to zasadne i zgodne z obowiązującym prawem, w przypadku odpowiednich obszarów należy wspierać tradycyjne sposoby zagospodarowania, które doprowadziły do powstawania cennych ekosystemów. 4.4.13. Martwe drewno, kępy starych drzew i bardzo rzadkie, rodzime gatunki drzew i krzewów należy pozostawiać w celu zachowania różnorodności biologicznej, z uwzględnieniem potencjalnego wpływu na stan zdrowotny drzewostanów i bezpieczeństwo ludzi w miejscach szczególnie przez nich uczęszczanych.	
4.4.5. W przypadku odnowień i zalesiania, należy wybierać gatunki rodzime i lokalne ekotypy dostosowane do warunków siedliskowych danego obszaru. Do środowiska można wprowadzać wyłącznie takie gatunki obce, które nie są w Polsce prawnie usankcjonowane jako zagrażające rodzimym gatunkom i siedliskom.	Ocenę wpływu „wprowadzonych gatunków obcych” należy rozumieć jako szczególnie istotną w przypadku plantacyjnej uprawy drzew. Taka ocena powinna być ważną częścią etapu planowania i zarządzania w cyklu produkcyjnym.